

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Szellem a gépben - A szoftver

Szerző: dr. Kiszella Andrea

Miskolc, 2017. április 27.

„Ha a kovács egy patkót készít, senki sem vonja kétségbe azon jogát, hogy egyedül és kizárólag rendelkezessék keze munkájának e produktuma fölött...

Épen oly világosnak, kétségbevonhatatlannak s sérthetetlennek tekinti napjainkban minden jogállam az írónak, s általában a szellemi termelőnek ama jogát is, hogy szellemi munkájának produktuma fölött kizárólag intézkedjék.”

/ Molnár Antal, 1874 /

I. Bevezető gondolatok

Az 1970-es évek óta zajló új technikai forradalom eddig ismeretlen kihívások elé állította a modern világot. A számítógépek fokozatos térhódítása, a mindennapi élet részévé válása olyan folyamat, amely ma már megállíthatatlan. Ott vannak mindenhol: a munkahelyeken, az egyetemeken, a szórakoztató iparban, a kórházakban, az állami szférában és még a gyermekszobákban is. Információéhségünk nem ismer korlátokat, és ez az, ami mára nélkülözhetetlenné tette az adatokat szolgáltató, elemző és feldolgozó számítógépet.

Láthatóan vagy láthatatlanul, de meghatározzák modernkori létünket.

Manapság az informatikai áttörés eredményeként olyan *fogalmak* nyertek új jelentést, mint az egér, asztal, ablak, s olyan kifejezések lettek a mindennapi társalgás elhagyhatatlan elemei, mint a szoftver, CD, pendrive, facebook, Internet, hogy csak néhány példát említsek.

Akarva-akaratlanul az életünk részévé vált a számítógép (PC, komputer), s ezernyi helyen megkönnyítette azt. A sok pozitívum mellett azonban az informatikai robbanás számos új probléma melegágya is lett.

II. A szoftver mint olyan¹

*„ nem gyártmány,
láthatatlan, nem lehet megérinteni, vagy érezni,
nem irodalmi vagy művészeti alkotás,
az esztétikum nem célja,
nem egészen szolgáltatás,
arról ismerhető fel, ami nem, ez csak szoftver lehet!”*

/Ashok Boghwani/

A szoftver, mint a modern kor szülötte, a technikai robbanás mindennapi életünket leginkább befolyásoló vívmánya számos tudományterület képviselőit készítette arra, hogy mibenlétére választ keressenek. Ez az oka annak, hogy ahányféle tudományterület érdeklődési körébe került, annyiféle megközelítés ütötte fel fejét, sőt a „számítógép kultusza” betört a művészek világába is, gondoljunk a Hollywoodban „termelt” filmekre, melyek egy számítógépek által uralt jövőképet festenek elénk. A mesterséges intelligencia gondolata igen izgalmas témát jelent, mind a tudósok, művészek, mind a hétköznapi emberek számára.

II.1. A szoftver műszaki értelemben

A szoftver az 1970-es évek óta folytatja hódító útját, azóta számos szerző, műszaki szakember próbálta meg megragadni lényegét.

Egy 1987-es könyv így fogalmaz: *„Szoftver nélkül a számítógép csak egy össze-vissza gubancolt ócskavas halom.”* Bárki, aki dolgozott már számítógéppel - bármilyen rövid ideig is - tisztában van ennek a mondásnak az igazságával. A legtöbb ember számára a szoftver szó alkalmazói vagy más szóval felhasználói szoftvert jelent, azaz olyan programot, amely segítségével tervezhetünk egy

¹ E szófordulatot használja az Európai Parlament és a Tanács direktívája a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmi oltalmáról, illetve Hámoriné Gál Éva A számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazhatósága (Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2004. Június 109. Évfolyam 3. szám), valamint Józsa Gábor A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai (Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám)című tanulmányában.

úrhajót, kiszámíthatjuk az adónkat, mozijegyet vásárolhatunk vagy játszhatunk. Ez azonban csak egy része. *A szoftver nem más, mint a hardverre épített intelligencia.*²

A hardver maga a számítógép, felöleli annak minden mechanikus és elektronikus alkotóelemét, így a szoftvert is. *„A hardver a gép fizikai közege. A szoftver erre épül és meghatározza működését.”*³

Tehát a szoftver a hardver integráns, nélkülözhetetlen eleme, hiszen a funkciók végrehajtásának irányítását, a különféle hardvereszközök működtetését és koordinálását ezen számítógépi programok végzik.

*„ A programokat, illetve azokat a szellemi termékeket, melyek egy gép működését irányítják, vezérlik, szoftvernek, pontosabban a gép szoftverkönyezetének nevezzük.”*⁴ Ebben a fogalom-meghatározásban már megjelenik a jogi szabályozás egyik alappillére, miszerint a programalkotás *szellemi terméket hoz létre*, s mint ilyen a szellemi alkotások körén belül szabályozandó.

*„A szoftver magja, az operációs rendszer azoknak a vezérlőprogramoknak a gyűjteménye, amelyek a gép folyamatos üzemeltetését biztosító alaptevékenységeket látják el.”*⁵

Egy számítógépes program valójában a **számítógépen elvégezhető műveletekből** áll. Ezek a műveletek egy **algoritmust** képeznek, ez adja a programot. Egy ilyen algoritmus meghatározható logikai, matematikai eszközökkel, anélkül, hogy bármilyen fizikai dologhoz kapcsolódna.⁶

A fent olvasottakból is kitűnik, hogy a szoftverek nem egységesek, számos típusukkal találkozhatunk. A **legfontosabb fajtái:**

- **Operációs rendszer:** a számítógép működését vezérlő ún. *„rendszer-szoftver”*, mely nem egyetlen program, hanem rendszert vezérlő és felhasználót segítő programok összessége. Rendeltetése a PC működésének vezérlése, a feladat-végrehajtás koordinálása.

² Gordon Erzsébet - Körtvélyesi Gézáne - Sós István - Székely Zoltán: Pascal programozási nyelv. Számítástechnika Alkalmazási Vállalat, Bp. 1987.p.17.

³ Balogh Zsolt György: Jogi Informatika 41.o. Dialóg - Campus Pécs 1998

⁴ Csala Péter - Csetényi Arthur - Tartós Béla: Informatika alapjai. ComputerBooks, Bp.2001

⁵ Agárdi Gábor - Ágoston György: Assembly (LSI oktatóközpont, Vác), p. 9.

- **Fejlesztői rendszerek:** az operációs rendszerekre ráépülő olyan rendszerek, melyek a felhasználót segítik a programok írásában (*programozási nyelvek*), valamint a gép teljesítményének fokozottabb kihasználásában.
- **Felhasználói programok és rendszerek:** a szoftverek legszélesebb és legszélsőségebb körét felölelő csoport, ahol találkozhatunk a legáltalánosabb, illetve legegyszerűbb szoftverektől kezdve a legbonyolultabb szakértői rendszerekig szinte minden fajtával. Jelentőségük abban áll, hogy alkalmasak a *felhasználó egyedi problémáinak megoldására*.

A technikai sokféleség a jogi szabályozás sokféleségét vonja maga után.

II.2. A szoftver jogi értelemben

A jogi fogalom ismertetésekor figyelemmel kell lenni arra, hogy ezen fogalmak jogrendszerenként különbözőek, s így eltérőek a védelem módjai, szabályai is, melyre a copyright és a szerzői jog különbözősége a legjobb példa.

A jogirodalomban leggyakrabban alkalmazott, legáltalánosabb megközelítés szerint a szoftver a számítógépi program, a programleírás, valamint a kiegészítő dokumentáció egysége. Olyan szellemi termék, mely a hardvert működteti.⁷

II.2.1. A szoftverszabályozás nemzetközi szinten

A ***Berni Unió Egylemény*** (BUE) 1971. évi párizsi okmánya, amelyhez Magyarország is csatlakozott (1975.évi 3.tvr), az irodalmi és művészeti művek védelmét kívánja rendezni, s emellett megfogalmazza a **nemzeti elbánás elvét**, mely lehetőséget biztosít a tagállamoknak arra, hogy a szerződésben felsorolt alkotásokon kívül más műfajokat is védelemben részesítsenek.

Lehetőség nyílt tehát a nemzeti szabályozás kidolgozására, mely révén az 1980-as évekre a szoftvervédelem szerzői jogi alapokon „terjedt el” a BUE - tagok között. A BUE mellett a nemzeti

⁶ Józsa Gábor A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

⁷ Wellmann György: Számítógépi programalkotások jogi oltalma

elbánás elvét az 1952-ből származó *Egyetemes Szerzői Jogi Egyezmény* is deklarálta, miszerint bármely csatlakozó állam állampolgárának szellemi alkotását, valamint az ezen államok területén elsőként megjelent műveket nemzeti elbánásban kell részesíteni.

Átfogóbb nemzetközi meghatározásra 1978-ig kellett várni, amikor is a *WIPO-modell-törvény* (mintaszabályzat) kifejtette, hogy a szoftver a következő részeket tartalmazza :

1. *Számítógépprogramot* magát, azaz: olyan parancsok (utasítások) sorozatát, amelyet egy gépi olvasásra alkalmas hordozóra átvéve elérhetjük, hogy egy - információfeldolgozásra képes - gép meghatározott műveletet, feladatot, eredményt jelezzon, kivitelezzen vagy végrehajtson (elérésre bírjon).⁸
2. *A program dokumentációját*: egy olyan eljárás átfogó ismertetése szóban, sematikusan vagy egyéb módon, amely alkalmassá teszi a használóját arra, hogy egy meghatározott számítógépi programot alkotó utasítássorozatot létrehozzon.
3. *Kiegészítő leírást*: minden olyan dokumentáció, amely a program megértését és alkalmazását segíti elő.

A *TRIPS-egyezményben*(1994) a szoftverek még mindig irodalmi műként élveznek védelmet. A szerződés jellegzetessége abban áll, hogy kizárólagosan a vagyoni jogosultságok helyzetét tárgyalja. Számos alapelvet fektet le, melyek közül kiemelkedő jelentősége van a legnagyobb kedvezmény elvének, illetve a kizárólagos jog indokolt korlátozhatóságának elvének.

Az *amerikai szerzői jogi törvény (USA Copyright Act)* szabályozása szerint „a számítógépi program megállapítások és utasítások sorozata, mely közvetlenül vagy közvetve a számítógépbe kerül felhasználásra annak érdekében, hogy meghatározott eredményt érjen el.”⁹

A számítógépi programok jogi védelméről szóló *91/250/EGK irányelv* (szoftver irányelv) a számítógépes programokra vonatkozó szabályozás egységesítését tűzte ki célul, és határozta meg a legfontosabb szabályozandó pontokat. Ezen sarkalatos pontok egyike volt a védelem tárgyának a definiálása, pontosabb körülírása. Ezek szerint a tagállamok a számítógépi programokat, a BUE

⁸ DUDÁS ÁGNES: A szoftver szerzői jogi védelme Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2005 április

⁹ United States Code Title 17 Copyrights 101.

hatálya alá tartozó irodalmi alkotásokhoz hasonlóan, függetlenül annak megjelenésétől (forma, mód), copyright szerinti védelemben részesítik.

Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a számítógépi programok jogi szülő **2009/24/EK irányelve** (2009. április 23.) szerint „a „számítógépi program” fogalma magában foglalja a programok valamennyi formáját, beleértve a hardverbe beépített programokat is. Ez a fogalom magában foglalja továbbá a számítógépi program kifejlesztéséhez vezető előkészítő dokumentációt is, feltéve, hogy az előkészítő munka a jellegénél fogva a későbbiekben egy számítógépi programot eredményezhet.

II.2.2. A magyar szabályozás

A Magyar Köztársaság Kormánya és az USA Kormánya között a szellemi tulajdon védelméről szóló **1993/26.sz. nemzetközi szerződés** a számítógépi programok védelmét rendezi , amikor is a szoftverek és a számítógéppel vagy annak segítségével alkotott művek védelmét szabályozza. A szerződés rendelkezései szerint: „ A Felek kötelesek védelemben részesíteni a Berni Unió *Egyezmény 1971-es párizsi szövege 2.cikkelyének felsorolt műveket, és bármely más ismert vagy a jövőben keletkező művet, amely a Berni Unió *Egyezmény értelmében eredeti gondolat-kifejezés, beleértve az alábbi műveket is:**

a, ...számítógépi programok bármely módon, akár forráskódban, akár tárgyi kódban rögzített minden fajtája (ebbe beleértve a felhasználói programokat és operációs rendszereket egyaránt), valamint a számítógéppel vagy számítógép segítségével alkotott művek...”.

A szerzői jogról szóló **1999. évi LXXVI. törvény.** (a továbbiakban: Sztj.) megfogalmazza azon törekvést, hogy a törvény védelmet kíván biztosítani valamennyi irodalmi, tudományos és művészeti alkotásnak. A védendő tárgyak között nevesíti a törvény a szoftvert, amit nem minősít „irodalmi műnek”, kizárólag az irodalmi alkotásokra vonatkozó védelmet terjeszti ki a számítógépes alkotásokra, sui generis védelmet biztosítva számukra.

Az Szjt. szerint ilyen alkotásnak minősül „a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció (a továbbiakban: szoftver) akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtája, ideértve a felhasználói programot és az operációs rendszert.”(Szjt.1.§ (2) bek. c, pontja)

A fentiekből kitűnik, hogy a különböző jogszabályok, nemzetközi egyezmények és szerződések többsége nem fogalom-meghatározást tartalmaz, hanem mint a *szabályozás tárgyát definiálja* a számítógépi programokat. Ezen dokumentumok megalkotásánál kiemelkedő jelentőséget tulajdonítottak a mindennapi gyakorlatnak, illetve a szakmai követelményeknek. Pontos szoftver-fogalommal a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) által kidolgozott mintaszabályzatban találkozunk, mely meghatározza a szoftver részeit.

Láthatjuk tehát, hogy a szoftverek esetén nem csak az alkotás folyamata tér el a hagyományostól, hanem felhasználása is, nehéz feladat elé állítva ezzel a jogalkotókat, akiknek a védelem tárgyának definiálását követően a védelem mikéntjének megválasztása okozta a legnagyobb fejtörést.

III. A szoftver jogi védelme

Az eltérő meghatározások mögött igen eltérő jogi megoldások húzódnak. Nem vitás tehát, hogy a szoftver értéket képvisel, s mint ilyet, védenünk kell, az azonban, hogy ezt hogyan tegyük, legalább olyan mértékű kreativitást igényel a jogalkotótól, mint a szerzőtől a számítógépi program megalkotása.

A szoftverek széleskörű felhasználhatósága, kezelhetősége az, ami egyre népszerűbb árucikké teszi a számítógépeket az egész világon.

A szoftverek nagyfokú reprodukciós képessége, az egyszerű reprodukciós lehetőségek a szerzőt kiszolgáltatott helyzetbe hozzák, kivonják a szoftvertermékeket a tulajdonos ellenőrzése alól. E folyamathoz járul hozzá a „világhálón” való terjesztés és terjedés, amely még könnyebbé teszi a számítógépi programokhoz való illegális hozzájutást.

Mindezek egy ideális társadalomban nem okoznának gondot, hisz nem jelentének problémát, ha nem társulnának egy olyan felhasználói attitűddel, mely elfogadhatónak tartja az illegális programhasználatot, birtoklást, mondván ingyen van vagy legalábbis olcsóbb, mint a disztributortól vagy a dealertől vásárolt.

Ez az oka annak, hogy a védelemnek két irányban kell érvényesülnie:

- **a fejlesztők egymás közötti viszonylataiban:** az elért fejlesztési eredmények viszonylatában szükséges. A tisztességes piaci magatartás védelmét is szolgálják ezen intézkedések. Tehát a szabályozás a versenyszféra szereplőire terjed ki.
- **A fejlesztő(k) és felhasználó(k) viszonylatában:** kulcskérdése a szoftverek illegális másolása, terjesztése, jogosulatlan felhasználása elleni védelem. Tehát a piaci kapcsolatokban jelentkezik a szabályozási igény.

Ez a védelem kétféle módon valósítható meg, ezek:

- **Technikai védelem:** a fejlesztő informatikai eszközökkel biztosítja, hogy terméke csak jogosult felhasználó számára legyen hozzáférhető, illetve használható¹⁰. Az illetéktelen hozzáférés és terjesztés fizikai lehetetlenné tételével próbálják meg érdekeiket védeni. Itt alkalmazott legjelentősebb eszközök: elektronikus másolásvédelem, különböző kódok alkalmazása. E védelmi eszközök legnagyobb hátránya az, hogy megfelelő szakértelemmel kijátszhatók, áttörhetők.¹¹ Fontos tehát a szoftverek technikai védelme szempontjából a hatásos műszaki intézkedés.¹²
- **jogi védelem:** a törvényhozó a szoftver, mint szellemi alkotás abszolút szerkezetű védelmét biztosítja jogi eszközökkel.¹³ Ez az a kérdéskör, amely a közelmúltban felbolygatta az Európai Unió jogalkotók kedélyét.¹⁴

¹⁰ A jogosult felhasználó által legyen csak alkalmazható. (Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmük megkerülése 4. oldal, Bp. 2005)

¹¹ „A védelmi módszerekre sok szabadalmi bejelentés létezik, melyek közzététel után kutathatók. Példaként az említett magyar matematikus (Éltető László) „találmányát vázoljuk, aki negyedmagával feltalálója a Software Security Inc. (US) US5337357 jelű bejelentésében szereplő program védelmére létrehozott találmánynak. A védelmi program a számítógépkártyák, valamint a meghajtó BIOS-ának egyedi azonosítói, az úgynevezett ujjlenyomat alapján egy számot kalkulál, amihez egy újabb számot rendel, és a program telepítésekor a kettő kombinációjából hoz létre egy, a védett program használatához szükséges kulcsot.” - Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003 február 108. Évfolyam 1. szám

¹² Dr. Gyertyánfy Péter - Dr. Faludi Gábor - Dr. Kabai Eszter - Dr. Szinger András - Dr. Tóth Péter Benjamin - Szerzői művek, védjegyek és szellemi teljesítmények az interneten - a magyar jogi védelem II. rész - Magyar Jog, 2005. 3. Szám 138. oldal

¹³ A törvényhozó a szellemi alkotás mindenkiel szembeni védelmét biztosítja jogi eszközökkel. (Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmük megkerülése 4. oldal, Bp. 2005)

¹⁴ Vita a szoftverek szabadalmazhatóságának feltételrendszere tekintetében.

III. 1. Néhány gondolat a számítógépi programok technikai védelméről

A számítástechnika kezdetén, a lyukkártyás, lyukszalagos technika időszakában nagy cégek működtettek nagyméretű számítógépeket, igen speciális célokra. A programozók egy programrendszer összeállítását után rendszerint **nem dokumentálták kellően** a program szerkezetét és működését, ezáltal kívülálló szakember számára szinte lehetetlenné tették a program hibáinak orvoslását és a rendszer kívülálló által történő továbbfejlesztését, ezzel biztosítva nélkülözhetetlenségüket a szoftver működtetése, javítása, és fejlesztése terén.¹⁵

A személyi számítógépek kora **újabb és újabb megoldási formákat** eredményezett ezen a területen¹⁶:

- *Jelszó*¹⁷: *kódok*¹⁸ használata a kezdeti szalagos adathordozóknál
- *kulcslemezes védelem*¹⁹: A normál formázás a 0-39. sávokat használta, a kulcslemez írta és használta a 40. sávot is. Más esetben a szokásos 512 byte méretű szektorok helyett más méretű szektorokat alkalmaztak. Előfordult az a megoldás is, hogy a kulcslemezre lézerrel hibákat vittek fel, de a felhasználók szerint ez a megoldás rendszerint a floppy meghajtó tönkremenetelét okozta.²⁰ *Kulcsfájl* általában egy bináris állomány²¹.
- *Dongle*²² (*hardverdugók*)
- *Szerverhez kötött biztonsági rendszerek*²³
- *CD-ROM-os védelmek*²⁴

¹⁵ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

¹⁶ Általános védelmi formák kijátszásának módszerei: ini fájlok, registry hack, dátum-visszaállítás, sorozatszám- generátor, kulcsgenerátor, crack - Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

¹⁷ Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

¹⁸ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

¹⁹ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²⁰ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²¹ Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

²² Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²³ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

- *Sorozatszám*²⁵ - *Program regisztráláshoz, aktiváláshoz kötése*²⁶ (adott számítógéphez kötöttséget eredményez - Microsoft Office XP, Windows XP)
- *Egyedi azonosító-kulcs*²⁷ - *Hardverkulcs*²⁸
- *Időkorlát*²⁹.³⁰

III.2.A jogi szabályozás

III.2.1. A jogi szabályozás elméleti kérdései

Az illegális másolás, terjesztés megakadályozása a technikai eszközök feladata³¹, a jogi védelem a program szerzőjének és az azt jogszerűen használónak a *felhasználásra vonatkozó jogát* hivatott biztosítani. A jogalkotó legfontosabb feladata szoftvereket szabályozó olyan jogi normák megalkotása, melynek során biztosítja a szerző számára a legnagyobb cselekvési szabadságot³² alkotására vonatkozóan. Az, hogy ezt a szabadságot milyen formában biztosítja, milyen jogi technikát alkalmaz, jogrendszerenként igen eltérő lehet.

Védelmi keretet biztosíthat a szoftverek számára a **versenyjogi védelem** intézményrendszere, de csak korlátozott védelmet³³ nyújthat a kizárólagos jogokhoz képest. Korlátozottsága abban áll, hogy nem mindenkivel szemben képes védelmet biztosítani, csupán az eredeti jogosulttal versenyhelyzetben lévő személyek vonatkozásában ad lehetőséget a fellépésre, így nem lehet igazán hatékony eszköze a szerző korlátlan szabadságát biztosító jogi védelemnek.

²⁴ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²⁵ Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

²⁶ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²⁷ Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám

²⁸ Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

²⁹ Mátrai Károly: Shareware és Trialware programok védelme és védelmének megkerülése, Budapest 2005

³⁰ A szoftver sajátos problémája, a bug elleni „küzdélem” lehetséges módozatairól Gérard Berry A szoftver mint mindennapi használati tárgy című 2000. Szeptember 10-én Párizsban elhangzott előadásán beszélt részletesen. (fordította: Mihancsik Zsófia)

³¹ Az információs társadalom szerzői és szomszédos jogi kérdéseiről szóló **2001/29/EK irányelv** szerint a műszaki védelem fokozásának, hatékony műszaki intézkedések bevezetésének kell megelőznie a jogi védelem eszközrendszerének alkalmazását: „Adjunk esélyt a műszaki intézkedéseknek”(Jörg Reinbothe: A szerzői jog perspektívái Európában - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2002. Február 107. Évfolyam 1. szám).

³² Balogh György Zsolt - Jogi Informatika.218.o.

³³ A szoftver gazdasági és jogi kézikönyve 1989/1 Bp. szerk: Bódis Béla 59.o.

Közvetve alkalmazható a szoftverre a **védjegyjogi védelem** is, abban az esetben, ha a szerző az általa létrehozott programot egyediesíteni szeretné. Ennek azonban feltétele, hogy az alkotó a védjegyet beépítse a programba, annak a futtatás közben a képernyőn meg kell jelennie. Ezen védelem alkalmazása azonban nem praktikus és nem is túl gyakori.

Vannak olyan országok, ahol nincs kiépítve a szoftverek intézményes védelme. Ennek hiányában **szerződéses kötelezettségvállalások** biztosíthatják a szoftverek felhasználásának biztonságát, a program-alkotó és a felhasználásra jogosult érdekeinek védelmét és fejlesztésre fordított befektetések megtérülését. Ebben az esetben a védelem szabályait a szerződésekre vonatkozó szabályok között kell keresnünk.

A fent említett ország-csoporttal szemben, bizonyos országokban kísérletek történtek egy önálló, **sui generis védelmi rendszer** kiépítésére, melynek legfontosabb rendeltetése lenne a veszélyeztetett fejlesztői jogok védelme, valamint egy teljesen új „szoftver-védő” rendszer létrehozása. Ezen új rendszer alapját egy speciális bejelentési és bejegyzési rendszer jelentené, amely prima facie bizonyítékként alátámasztaná a „művet” elsőként bejelentő személy elsőségét. Emellett a rendszer részét képezné egy taxatív meghatározott jogkatalógus és egy széleskörű jogorvoslati rendszer.

Ezen rendszer gyakorlati megvalósításához a bolgár rendszer áll legközelebb, de ettől eltekintve Európában ilyen sui generis védelmi rendszer nem működik.

Beszélhetünk még a számítógépek számára abszolút, erga omnes védelmet nyújtó **szabadalmi oltalomról**. A szabadalmi védelem esetén a jogalkotó műszaki újdonsága miatt, találmányként részesíti védelemben az adott alkotást, de csak abban az esetben, ha megfelel a törvényi feltételeknek és végigjárta a megfelelő eljárásokat.

Ez a megoldás a gyakorlatban számos problémába ütközik. Ennek oka többek között az a felfogás, miszerint „a program azért nem műszaki megoldás, mert nem jelenti a természeti erők közvetlen

felhasználását”³⁴. Ezt az álláspontot rögzíti az 1973-as Európai Szabadalmi Egyezmény is. Azonban vannak ezen elv befolyása alól is kivételek, például a kínai megoldás, ami szerint a szabadalmazás akkor is szóba jöhet, ha a szoftver hardverhez kapcsolódik.

A kontinentális Európában a szoftver oltalmának **szertői jogi** védelme vált elterjedtté (Magyarországon is). E védelmi rendszer annak a ténynek az elismerését jelenti³⁵, hogy az új tartalmat hordozó gondolat - jogi kifejezést érdemlő - értéket képvisel. A szerzői jog kétszáz éves fejlődése során a számos új műtípus megjelenése és elterjedése miatt az egyik legdinamikusabban fejlődő jogterületté vált.

A szerzői jog sajátossága, hogy nem a művet helyezi a védelem középpontjába, mint a szabadalmi jog, hanem a szerzőt: hiszen az alkotás emberi folyamat, melynek eredménye alkotójának személyiségjegyeit viseli magán. Ezért van az, hogy személyiségi jellegű védelemben kell részesíteni. Általánosan elfogadott megoldás, hogy a szoftvereket mint írásműveket szabályozzák (BUE).

A személyiség jogi védelem mellett biztosítani kell a szerző gazdasági érdekeit is. A szerzői jog a műben az alkotó személyiségének egy darabját látja, így a tulajdonjog mintájára védelmezi alkotását és csak másodlagos jelentőséget biztosít a gazdasági érdekek védelmének.

A kontinentális rendszertől eltérő szabályozással találkozunk az angolszász területeken. A **copyright** intézménye számos ponton hasonlít a kontinentális felfogásra. Itt is a szerzőség kérdése áll a szabályozás fókuszában, itt is írásműként védelmezik a szoftvert, mégis alapvető különbségeket fedezhetünk fel a két rendszer között. A kontinentális jog a védelem centrumába a szerzőt helyezi, míg a copyright, mint a neve is mutatja, az alkotás illetéktelen másolását és terjesztését hivatott megakadályozni, a művet helyezve ezzel a védelem középpontjába.³⁶

³⁴ A szoftver gazdasági és jogi kézikönyve 1989/1 Bp. Közgazdasági és Jogi K. szerk: Bódis Béla 50.o.

³⁵ Balogh György Zsolt im. 219.o.

³⁶ Dr. Marton Kálmán - A számítógépi programalkotások jogi védelme(szakdolgozat) szolgált a dolgozat ezen részének gondolati alapjául

III.2.2. A jogi szabályozás nemzetközi szinten

A számítógépi programok védelmének tekintetében két markáns, alapjaiban eltérő szabályozási rendet kell megvizsgálnunk ahhoz, hogy a későbbiekben feltárássra kerülő vita, félreértés sarkpontjait megérthessük és kellő körültekintéssel mérlegelhessük.

Az elsőbe a liberális gyakorlatot követő Amerikai Egyesült Államok(USA) és Japán, míg a másodikba a szabadalmazhatóság elé korlátokat állító Európai Unió, többek között Magyarország tartozik.

- Európán kívül - USA és Japán

A szoftverek szerzői jogi védelme tekintetében az USA szabályozása a Copyright Act módosításai ellenére „nem nyújt önmagában kielégítő jogi szabályozást. Komoly feladat hárul az amerikai bíróságokra, hogy joggyakorlatuk révén kiegészítsék a törvényi szabályozást, meghatározzák a védelemre jogosult tárgyak körét, a védelem mértékét.”³⁷

A bíróság esetjogának legfontosabb megállapításai:

1. Ötlet -kifejezési forma kettősségének problematikája több esetben is megjelent a bíróság esetjogában:

- **Baker v Selden ügy:** a mű célja, funkciója maga az ötlet, és minden más, ami nem feltétlenül képezi ennek részét, az ötlet kifejeződésének tekinthető. Azonban a scenes á faire-k nem élveznek jogi védelmet.³⁸ Maga a számítógépi program ötlete nem élvez védelmet, az azonban, ahogy a program működik, az adatokkal dolgozik, kifejezési formának tekinthető, azaz nem tekinthető lényegi, nélkülözhetetlen elemnek. A bíróság ebben az esetben vezette be a substantial similarity tesztet, mely alapján első lépésében szétválasztja a védelemre érdemes elemeket a kifejezési formáktól, majd második lépésben összehasonlítja a két programot. Ez a tesztet a *Computer Associates International v. Altai ügyben* bevezetett és alkalmazott AFC³⁹ teszt váltotta fel⁴⁰, mely a vizsgálatot három lépcsőssé változtatta⁴¹. Az évek során e teszt elfogadottá vált az Egyesült Államok egész területén.

³⁷ Wellmann György - Számítógépi programalkotások jogi oltalma

³⁸ A megvalósításhoz elengedhetetlenül szükséges elemek.

³⁹ Abstraction - filtration - comparison

⁴⁰ A Lotus Development v. Borland International esetben azonban a bíróság ezt a módszert sem tartotta alkalmazhatónak.

⁴¹ 1. Lépés: felperes programjának különböző szintű elemeinek szétválasztása (Gates Rubber v. Bando Chemical ügy)

2. Lépés: védelemre érdemes elemek elkülönítése (filtration)

3. Lépés: vizsgálja, hogy az adott elem „public domainból”, ingyenes forrásból származik-e, mert akkor nem élvezhet védelmet

- **Apple v. Franklin ügy**⁴²: A Bíróság értelmezése kiterjeszti a szerzői jogi védelmet a felhasználói szoftverek mellett az operációs rendszerekre is, hiszen ezek feladata között nincs különbség (utasításadás a számítógépnek);
- **Whelan Associates v. Jaslow Dental ügy**: a programok az irodalmi művekkel azonos védelmet élveznek, így akkor is sor kerülhet velük kapcsolatban jogsértés megállapítására, ha az írásos elemek között lényegi hasonlóság nincs;

2. A rögzítettség kérdésében hozott döntések:

- **Williams v. Artic International ügy**: A Bíróság álláspontja szerint a rögzítettség és a másolat fogalmának jogi szabályozását tágan kell értelmezni, ellenkező esetben túlságosan leszűkülne a számítógépi programok jogi védelme.
- **MAI v. Peak ügy**: a bíróság megállapította, hogy a RAM-on tárolt adat rögzítettnek tekinthető, azonban a program futása esetén az RAM-on létrejövő másolat a folyamat szükségképpen eleme, így nem tekinthető jogsértésnek.

Az USA-ban a szoftverek **szabadalmazhatósága** lényeges változásokon ment keresztül az 1952. Év Szabadalmi törvény óta. A kezdetben a számítógépi programok szabadalmazhatóságát kizáró rendszer a joggyakorlat folyamatos változása révén jutott el a mai liberális „szabadalmazási” gyakorlatához. E folyamat legjelentősebb **állomásai**:

Előzmények:

- **Gottschalk v. Benson ügy**: a bíróság kimondta, hogy a számítógépi program nem más, mint algoritmusok összessége, így ennek megfelelően szabadalmi védelmet sem élvezhet;
- **Parker v. Flook ügy**: az bíróság ítéletében kifejtette, hogy magának az eljárásnak függetlenül az algoritmustól, újnak, valamint iparilag alkalmazhatónak kell lennie ahhoz, hogy szabadalmazható legyen (szabadalmazhatóság feltételrendszerének való megfelelés).

„A három módszer időszaka”

a. Freeman - Walter - Abale teszt (FWA teszt)

- **Freeman ügy**: az első lépés annak elbírálása, hogy a kérelemben megjelenik-e az algoritmus, majd azt kell megvizsgálni, hogy az magára az algoritmusra, vagy annak alkalmazási módszerére, eljárására terjed-e ki, hiszen az algoritmus maga nem szabadalmazható.

⁴² AFC teszt teljes figyelmen kívül hagyása

- **Walter ügy:** második lépésben már a kérelem, mint egész vizsgálatát irányozza elő⁴³
- **Abele ügy:** a kérelem kifejezetten az algoritmusra ne vonatkozhat, hanem csak a találmány innovatív jellegét segítheti elő, úgy hogy hiánya kézzel fogható, fizikai változásokat eredményezne.

b. „Useful” teszt

- **Arrhythmia v. Corazonix Corp ügy:** hasznosság vizsgálata⁴⁴

c. „Abstract ideas” teszt

- **Warmerdam ügy:** a kérelemben megjelenő folyamat, módszer mibenlétét vizsgálja

d. Ezek összegzése az Alappat ügy

- a számítógépi program alapú találmányok élvezhetnek szabadalmi védelmet⁴⁵

A teljes fordulat - Liberalizáció

- **Diamond v. Chakrabarty ügy:** Bármilyen, amit ezen a világon ember alkotott szabadalmazható, ehhez csupán újnak és hasznosnak kell lennie, illetve hasznos, konkrét és kézzelfogható eredménnyel kell járnia. Az elvont ötletek, elképzelések, valamint a természeti törvények és jelenségek mindazonáltal továbbra is a szabadalmazhatóság körén kívül maradtak.⁴⁶
- **State Street Bank & Trust Co. v. Signature Financial Group Inc. Ügy:** elvetette az FWA teszt alkalmazását. A szabadalmazhatósághoz elegendőnek (egyetlen feltétel) ítélték azt, hogy az algoritmusnak valamiféle gyakorlati konkrét, észlelhető, kézzel fogható haszna, eredménye legyen a találmányban.

Japán lényegében az USA-beli joggyakorlatot követi, annak ellenére, hogy szabadalmi törvényük szerint találmánynak "a természeti törvények alkalmazására épülő műszaki elgondolások magas szintű kidolgozása" minősül.⁴⁷ A japán gyakorlat csupán annyiban tér el az amerikaitól, hogy bármely üzleti módszer nem szabadalmazható, hanem csak azok, amelyek szoftverrel valósíthatók meg.⁴⁸

⁴³ Diamond v Diehr ügy: kérelem tárgyának, mint egésznek a vizsgálata

⁴⁴ hasznos, kézzel fogható, konkrét eredmény

⁴⁵ Ez az elv jelenik meg az in re Lowry és in re Beauregard ügyekben is.

⁴⁶ Ficsor Mihály-Hajdú Tamásné-Kiss Marietta- Penyigey Krisztina: Elemzés a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazhatóságáról szóló irányelvjavaslathoz fűződő hatásokról, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2004 december 109. Évfolyam 6. szám

⁴⁷ Itt a találmányokban rejlő feltalálói tevékenységnek egy jelentősen előremutató, alkotó, természeti törvények szerint hasznosuló műszaki elgondolásnak kell lennie (az európai helyzethez hasonlóan). - Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2003. Február 108. Évfolyam 1. szám

⁴⁸ Fabian Edlund, Urban Lind: Uncertain times. Patent World, September 2003, p. 26-30.; <http://www.jpomi.go.jp/infoe/txt/soft-e.txt>

- Az európai szabályozás alapjai

Az európai / kontinentális megoldás a következő alapokra épít. „A szabadalmi jog a műszaki tanítás, a műszaki tartalom, vagyis egy számítógépi program gondolatának és koncepciójának a műszaki megvalósítását hivatott oltalomba helyezni.”⁴⁹

Hogyan értékelhető ez a számítógépi programok vonatkozásában? Egyes nézetek szerint a számítógépi programok **szellemi tevékenységnek** tekintendők, s így *nem részesülhetnek* szabadalmi oltalomban, a szerzői jog tárgyát képezik. Mások szerint a szoftverek mindig **műszaki jellegűek**, tehát megilleti őket a *műszaki oltalom*. Ezen érvrendszert látszik támogatni a GATT/TRIPS Egyezmény, amely szerint valamennyi műszaki területen lehetőséget kell adni a szabadalmi oltalom megszerzésére. Az ezt a nézetet támogatók a műszaki jellegű szoftverekre tehát ki kívánják terjeszteni a védelem ezen formáját.

A jelenlegi európai szabályozás alapján a számítógépi programok szerzői jogi védelem alatt állnak. Ezen védelem alapja az 1886-os **Berni Unió Egylemény**, amely 1971-es párizsi okmánya a szoftvert mint „irodalmi művet” rendelte szabályozni.

Ezt erősíti meg a **WIPO (Szellemi Tulajdon Világszervezete) Copyright Treaty** 1. Cikke, amely a BUE 2. Cikke szerint irodalmi műnek tekinti a számítógépi programot.

A szerzői jogi védelem további szabályozásának terméke az **1993-as TRIPS- Egyezmény**, mely a nemzeti elbánás és a legnagyobb kedvezményes elbánás elvének deklarálásával megalkotta a szellemi tulajdon oltalmának alapvető és legáltalánosabb eszközrendszerét. Részletesen szabályozta a személyhez fűződő, a szerzői, és a szomszédos jogokat. A számítógépi programok szabályozását azonban meghagyta a BUE keretei között.

⁴⁹ Dr. Hajdú Tamásné: A szoftverrel kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalmának helyzete I.; Iparjogvédelmi Szemle, 103. évf., 1. sz. 1998. p. 10-14.

A számítógépi programok részletes szabályozására a **91/250/EGK** számú irányelv keretei között került sor. Az irányelv megalkotásnak oka: „ A számítógépi programoknak jelenleg nincs minden tagországban egyértelmű jogi védelme. Ahol van ilyen jogi védelem, ott az különböző jellegzetességet mutat.” A szabályozás tehát a hiánypótlás és az egységesítés égisze alatt folyt, s így született meg az Európa szoftverjogi szabályozását meghatározó irányelv. A legfontosabb szabályozási pontok:

1. A védelem tárgya - a számítógépi programokat a BUE értelmében irodalmi műként a szerzői jog védi (eltérés a magyar jog viszonylatában: a magyar jog csak az írásművekkel azonos védelemben részesíti, nem tekinti magát a szoftvert irodalmi műnek)
2. A program szerzősége - a számítógépi program szerzője ennek értelmében az a természetes személy vagy természetes személyek csoportja, aki/amely a programot megalkotta. A jogi személyek szerzőkénti elismerését a nemzeti szabályozásra bízta. Szerzőség alapján az irodalmi művekre vonatkozó védelem illeti meg az alkotókat.
3. Az alkotom tartalma - szerző kizárólagos jogai: sokszorosítás, átdolgozás, terjesztés. A szerző beleegyezését igénylő cselekmények alóli kivételeket az 5. Cikk sorolja fel:
 - (1) A számítógépi program rendeltetésszerű használatához szükséges cselekmények, beleértve a jogszerűen megszerzett mű hibájának helyreigazítása.
 - (2) Biztonsági kópia (back-up copy) készítése, ha az a használatához szükséges.
 - (3) A program működésének megfigyelése, vizsgálata és tesztelése egy programelem alapját képező elképzelések és alapelvek megállapítása céljából.A korlátozásra a jogszerű használó érdekében van szükség: használni tudja az adott programot.
4. Védelmi intézkedések- azon jogsértőkkel szemben enged meg fellépést, akik az alábbi cselekményeket követik el:
 - (1) egy program kópiájának engedély nélküli forgalomba hozatala
 - (2) egy engedély nélküli kópiának jövedelemszerzés céljából való birtoklása
 - (3) olyan eszközök forgalomba hozatala vagy kereseti célú birtoklása, amelyek egyedül arra való, hogy megkönnyítsék a programvédő technikai mechanizmusok engedély nélküli eltávolítását vagy kijátszását.
5. A védelem tartama - 50 év, de a tagállamokban, ahol ennél hosszabb a védelmi idő, megmaradhat.

6. Más jogszabályok továbbalkalmazása - nem érinti az 1993. január 1-je előtt kikötött jogokat.

Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a számítógépi programok jogi szövegéről szóló 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) fenti irányelv fogalomrendszerét megőrizve, annak szellemében került megalkotásra, egységes szerkezetbe foglalva az irányadó szabályokat.

A jelenlegi szabadalmi szabályok kizárják a számítógépi programok önálló szabadalmaztathatóságát.

Az *Európai Szabadalmi Egyezmény*⁵⁰ (EPC) *három kritériumrendszer*⁵¹ vezetett be a találmányok vonatkozásában, az alábbiak szerint:

- újdonság
- feltalálói tevékenység
- ipari alkalmazhatóság⁵².

Az Egyezmény⁵³ jelentős rendelkezése témánk szempontjából az volt, hogy a számítógépi programokat kiemelte a szabadalmaztatható találmányok köréből, s **találmánynak nem tekinthetőként** definiálta.⁵⁴

Kizárása határozott, de nem abszolút jellegű. Nem zárja ki a szabadalmi oltalomból azon találmányokat, melyeknek részét képezi egy (vagy több) szoftver. Tehát, ha a feltaláló szabadalmi bejelentésében olyan műszaki megoldás szerepel, amely egy programot használ fel, akkor azt nem

⁵⁰ 1973

⁵¹ A ESZH erre épülő gyakorlatában a T 208/84(OJ 1987,14)sz. ítéletbe szögezte le a számítógép vonatkozású találmányok szabadalmaztathatóságának elveit. „Eszterint, ha egy találmány alapját képező ötlet egy matematikai módszeren alapszik, egy olyan igénypont, amely a módszert alkalmazó műszaki eljárásra irányul, és amelyet egy program ellenőrzése alatt hajtanak végre, nem tekinthető pusztán számítógépprogramra vonatkozóan. Az ítélet szerint egy olyan találmányt, amely a szokásos szabadalmazási feltételek szerint szabadalmazható lenne, nem kell kizárni az oltalomból csupán azért, mert egy számítógépprogram alakjában korszerű műszaki eszközöket használnak megvalósításához. Egy önmagában ismert, számítógépre vonatkozó igénypont oltalomképes, ha a számítógép úgy van előkészítve, hogy egy új műszaki eljárást meghatározott program szerint vezérel vagy lefolytat. Ebből azonban nem következik, hogy egy számítógépprogramot minden körülmények között műszaki eszköznek kell tekinteni.” (Dr. Palágyi Tivadar: A szabadalmazhatóság megítélése az Európai Szabadalmi Hivatal joggyakorlatában, Európai Figyelő 2002.április 107. Évfolyam2. Szám)

⁵² A joggyakorlat alapján összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a számítógép tárgyú találmányok akkor szabadalmazhatók, ha az alábbi kritériumok közül legalább egyet teljesítenek: a) a találmány alapját képező feladat műszaki jellegű; b) a feladat megoldására használt eszköz műszaki jellegű; c) a feladat megoldásával műszaki hatást érnek el; d) a találmányi megoldás részleteiben műszaki megfontolásokat igényel, amelyek műszaki feladat megoldását eredményezik; e) az igényelt számítógépprogram a program és a számítógép közötti szokásos fizikai összjátékon túlmenő műszaki hatást idéz elő. (Dr. Palágyi Tivadar: A szabadalmazhatóság megítélése az Európai Szabadalmi Hivatal joggyakorlatában, Európai Figyelő 2002.április 107. Évfolyam2. Szám)

⁵³ A szabadalmazás szabályozásának egységesítését kísérelte meg a **Luxemburgi Egyezmény** (76/76/EGK számú egyezmény) is, mely a közösségi szabadalom kategóriáját kívánta bevezetni.

⁵⁴ Dudás Ágnes és Dr. Marton Kálmán által írt, már említett tanulmányok által feldolgozott jogszabályokat vettem alapul.

feltétlenül kell elutasítani. A szabadalmazás feltétele az újdonság, s az előbbi esetben koránt sem biztos, hogy a megoldás egyetlen új jellemzője a számítógépi program.⁵⁵

A gyakorlat, mint mindig, most is segítségére sietett a rögzített szabályoknak és a mindennapi élet és technikai fejlődés igényeihez igazította azokat.

Az **Európai Szabadalmi Hivatal** (EPO) gyakorlatában⁵⁶ megjelenik az a tendencia, miszerint a szoftver szabadalmazhatóvá válik, ha egy új műszaki megoldás **részeként** jelenik meg, s az egész mű vonatkozásában nem csak a program az, ami „új”. E tendencia kialakulásában jelentős szerepe volt az Egyesült Államok esetjogának, mely több ponton mintát jelentett a jogalkalmazás számára.

Az Európai Unió tagállamaiban kisebb-nagyobb eltérések lehettek fel az adott kérdés szabályozásában, problémát okozva az egységes elbírálás és értékelés tekintetében.

a. Németország - A német álláspont megismerése szempontjából három intézmény joggyakorlatát kell figyelembe vennünk: Német Szabadalmi Hivatal, a Német Szövetségi Legfelső Bíróság, Német Szövetségi Szabadalmi Bíróság. A **Német Szabadalmi Hivatal** 1986-os módszertani útmutatójában akként foglalt állást, hogy a találmányok még akkor is szabadalmazhatók, ha adatfeldolgozó programot, számítási vagy szervezési szabályt, egyéb szoftverjellemzőket vagy egy programszerű eljárást tartalmaznak. A **Német Szövetségi Legfelső Bíróság** a program műszaki természetét a Page Buffer⁵⁷ ügyben hozott határozatában ismerte el. A **Német Szövetségi Szabadalmi Bíróság** esetjoga szerint szabadalmi oltalom minden olyan esetben lehetséges, amikor a számítógépi program egy berendezés, egy készülék, egy rendszer, egy szabályozó eszköz vezérlésére, beállítására vagy más módon történő befolyásolására használható.⁵⁸

b. Ausztria - A számítógépi programokat a használati mintaoltalmi törvény hatálya alá utalja, s oltalom tárgyává a „programozási logiká”-t teszi. Az osztrák előírások megkövetelik, hogy a leírás

⁵⁵ Említésre méltó ezen vonatkozásban az Európai Szabadalmi Hivatal Fellebbezési Tanácsának T 258/03. Sz. döntése, mely egy új árverési elve számítógépi alkalmazásának szabadalmaztathatóságának kérdését volt hivatott megválaszolni.

⁵⁶ Ide tartozó jogesetek: VICOM ügy (a szabadalmi oltalom csak azért nem vonható meg egy találmánytól, mert számítógépi program is részét képezi), X-ray ügy(a találmány egészét kell vizsgálni), Sohei ügy(technikai szempontból nélkülözhetetlenség előírása), PBS Partnership ügy, Hitachi döntés(az EPC által felállított hármas kritériumrendszernek való megfelelés kell az adott számítógépi programot tartalmazó találmány szabadalmazásához)

⁵⁷ Kitanítás tág értelmezése.

⁵⁸ Dr. Hajdú Tamásné: Szoftverrel kapcsolatos találmányok szabadalmi boltalmának helyzete, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 1998 február 103. Évfolyam 1. szám

elegendő kitanítást adjon a szakterületen jártas szakember számára, aki jelen esetben egy programozó, a megoldás reprodukálására. Mivel az osztrák álláspont szerint az oltalom tárgya a "programozási logika", ezt a logikát kell olyan formában ismertetni, hogy ennek a követelménynek megfeleljen. Egy lehetséges változat erre egy jelfolyamára rajzként való alkalmazása.⁵⁹

c. Svájci módszertani útmutató - A svájci szabadalmi törvény kimondja, hogy a számítógépi programok mint olyanok, nem szabadalmazhatóak, ezért a módszertani útmutató a szabadalmazhatósági feltételeket azokra a találmányokra vonatkoztatja, amelyek számítógépi programokat alkalmaznak egy adott feladat megoldására.⁶⁰ Tehát az, hogy egy, a technikai fejlődéshez műszaki szempontból hozzájáruló találmány számítógépi programot tartalmaz, nem zárja ki azt az oltalomból. Ezen szemlélet jelenik meg az **EPO Fellebbviteli Tanácsának** azon ítéletében, melynek értelmében, ha egy műszaki és nemműszaki elemeket (legyen az akár számítógépi program) tartalmazó találmány műszaki eszközöket alkalmaz, felhasznál egy műszaki probléma megoldásához és a hagyományos szabadalmazási feltételeknek megfelel, akkor szabadalmazható (*KOCH&STERZEL-ügy* - T26/86, az IBM cég egyik szoftverrel kapcsolatos találmánya ügyében - T 115/85).

Az útmutató különbséget tesz az alábbiak között:

- Az eljárásra vonatkozó igénypontok: Az eljárási lépések között lenniük kell olyan műszaki jellemzőknek, amelyek a szoftverrel és a műszaki feladat megoldásával egyaránt közvetlen kapcsolatban vannak (rendszerprogram).
- Berendezésre vonatkozó igénypontok: A berendezés funkcionális jellemzőkkel való meghatározása úgy, hogy a szabadalmi igénypont olyan szerkezeti jellemzőt is tartalmaz, mely összefüggésben van a kitűzött műszaki feladat megoldása érdekében számítógépi programmal.
- Számítógépi program ábrázolása szakember által érthető formában (programnyelven való pusztán felsorolás nem elegendő).

⁵⁹ Dr. Hajdú Tamásné: Szoftverrel kapcsolatos találmányok szabadalmi boltalmának helyzete, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 1998 február 103. Évfolyam 1. szám

⁶⁰ Dr. Hajdú Tamásné: Szoftverrel kapcsolatos találmányok szabadalmi boltalmának helyzete, Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 1998 február 103. Évfolyam 1. szám

III.2.2. A magyar megoldás

A magyar megoldás a svájci módszertani útmutatóhoz igazodik, amikor is kizárja a szoftvereket a szabadalmi oltalomból és szerzői jog tárgyává teszi, lehetővé téve a más találmány részeként való szabadalmazhatóságot.^{61 62}

A korábbi és a jelenlegi szerzői jogi törvényünk egységesen szerzői jogi védelem alá utalja a szoftvereket. Ezt támasztja alá a joggyakorlat is, amikor kimondja:

„ I. A számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció (szoftver) is a szerzői jogi törvény védelme alá tartozik.” (BH 1984.269.),

valamint:

„ I. A szerzői jogi törvény hatálya alá tartoznak - egyebek között - a számítógépi programalkotások és a hozzájuk tartozó dokumentáció (szoftver). Az ilyen műre kötött szerződésből eredő jogvita elbírálásánál elsődlegesen a szerzői jogi szabályokat, az ezek által nem rendezett kérdésekben pedig a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.”(BH 1985.260.)

A régi szerzői jogi törvény (1969. évi III.tv.) értelmében a szerzői jog semmiféle jogi akadályt nem állít a szerzői jogi védelmet élvező alkotások szabadalmazhatósága elé, csupán iparjogvédelmi előírások korlátozhatják azok szabadalmi oltalomba emelését:

„A szerzői jogi védelem független más címen védelem alatt álló egyes alkotásokra (pl. újításokra, találmányokra, védjegyekre, ipari mintákra) fennálló védelemtől és nem érinti a vonatkozó külön rendelkezéseknek a hatályát”.

⁶¹ Néhány, eddig Magyarországon engedélyezett, számítógéppel megvalósított találmány: 219253 - Eljárás elsősorban fűtési rendszerek központi távvezérlésére és távfelügyeltére; 217157 - Eljárás elektronikus könyvtárban lévő dokumentum többszörös verzióinak létrehozására és karbantartására; 219644 - Berendezés adott típusú és fajtájú, méretre szabott öltözetek méreteinek meghatározására és próbaöltözékként alkalmas körvonalazásra; 219948 - Önkonfiguráló számítógéprendszer központi feldolgozóegysége; 220825 - Eljárás számítógépes rendszer működtetésére; 221404 - Eljárás elsősorban jogi oltalom alatt álló termékek ügyfelek részére történő kölcsönzésére és/vagy eladására (Hámoriné Gál Éva nyomán, aki a MSZH számítógéppel megvalósított találmányok elbírálója és a tervezet kapcsán a MSZH képviselője volt).

⁶² Rátérve a magyar helyzetre, a szakmai körök büszkeséggel tartják számon, hogy Magyarországon a világon az elsők között született precedensértékű bírói döntés dr. Szilvai Géza tanácsában a Fővárosi Bíróság 25.P.27228/1972. számú ítéletében, és a Legfelsőbb Bíróság a 70-es években indult szoftverszerzői jogot érintő ügyben hozott IV.20.417/1982. számú ítéletében, amely hazai jogszabály hiányának ellenére is elismerte a szerzői jogi védelmet. A magyar szerzői jogba a szoftver jogvédelmét a 15/1983. (VII. 12.) MM. r. 1. paragrafusa vezette be Európában elsőként, és a világon is az elsők között. (Józsa Gábor: A számítógépes programok mint szellemi termékek védelmének lehetőségei és korlátai - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2003. Február 108. Évfolyam 1.szám)

Az új szerzői jogi törvény (1999.évi LXXVII.tv. - Szt.) nem tartalmaz a fentihez hasonló rendelkezést, de ez sem állít semmilyen akadályt az alkotás más típusú védelme elé. Tehát a fenti rendelkezés hiánya nem akadályozza a kettős védelmet.

A szabadalmi törvény (1995.évi XXXIII.tv. - Szt.) megfelelően az Európai Szabadalmi Egyezménynek, a szoftvert, mint olyat kizárja a szabadalmazható alkotások közül, megtagadva tőle a találmányi minőséget. A joggyakorlat azonban itt is átlépi a szabályozás által állított akadályokat, a mindennapi élet igényeivel olykor ellentétes követelményeket. Nagy hatással voltak a magyar elbíráló-tevékenységre az **EPO által közzétett esetek**, melyek meghatározták azon sarokköveket, amelyeket az elbírálóknak célszerű szem előtt tartaniuk. Ezek:

- Bármely találmány szabadalmazható lehet, amely egy műszaki problémát úgy old meg, hogy általa a technika állását reprezentáló megoldásokhoz képest műszaki hozzájárulás jön létre.
- Ha egy ismert számítógépen új programot futtatunk, ez a programozott számítógép már a technika állását figyelembe véve újnak tekintendő.
- Egy találmányra vonatkozóan, amely szabadalmazható lenne a hagyományos kritériumok alapján, nem tagadható meg az oltalom engedélyezése pusztán azért, mert megvalósításánál a modern technika eszközeit használják fel számítógépi program formájában.
- Illogikusnak tűnne, ha szabadalmat adnánk egy műszaki eljárásra, amelyet egy megfelelően programozott számítógép vezérel, de megtagadnánk a szabadalmat magára a számítógépre, amely a vezérlés végrehajtására alkalmas módon van kiképezve.
- Bármely találmányt megfogalmazó igénypontot kerek egészként kell szemlélni, nem szabad az egyes jellemzők esetén külön-külön ítélni meg a műszaki jelleg kérdését.⁶³

A szerzői jog és a szabadalmi jog párhuzamos védelmet biztosít a szoftvereknek. Míg a szerzői jog rendeltetése a szoftver, mint kifejezési forma védelme, addig a szabadalmi jog a szoftvert tartalmazó műszaki megoldások tartalmát védi. Vitakozhatunk arról, hogy ez a megoldás vagy az amerikai-japán liberális megoldás a célravezetőbb, de választ úgyis csak a jövő hozhat, amely talán megteremti az egységes, új alapon nyugvó szellemi alkotások védelmét szolgáló joganyagot.

IV. Záró gondolatok

Végül fontosnak tartom kiemelni a hazai és az EU-s jog közötti azon különbséget, hogy amíg az uniós jog a szoftvereket, mint irodalmi műveket veszi védelem alá, addig a magyar jog „csak” az irodalmi művekkel azonos védelem alá helyezi a számítógépi programalkotásokat. Véleményem szerint ebben a tekintetben a magyar megoldás hordoz kevesebb problémát, mikor is nem próbálja „betuszkolni” a szoftvereket egy már jól ismert és megfelelően szabályozott kategóriába, hanem megelégszik azzal, hogy a már ismert (és „kipróbált”) szabályokat kiterjeszti egy újabb kategóriára. Ez azért is jelent igen problematikus kérdést, mert a szabályozás differencia specifikáját épp a vizsgálandó tárgy különös mivolta adja.

⁶³ Dr. Hajdú Tamásné: Szoftverrel kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalmának helyzete - Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle - 1998 április 103. Évfolyam 1. szám

FELHASZNÁLT IRODALOM

- GORDON ERZSÉBET - KÖRTVÉLYESI GÉZÁNÉ - SÓS ISTVÁN - SZÉKELY ZOLTÁN: PASCAL PROGRAMOZÁSI NYELV. SZÁMÍTÁSTECHNIKA ALKALMAZÁSI VÁLLALAT, BP. 1987
- BALOGH ZSOLT GYÖRGY: JOGI INFORMATIKA DIALÓG - CAMPUS PÉCS 1998
- CSALA PÉTER - CSETÉNYI ARTHUR - TARLÓS BÉLA: INFORMATIKA ALAPJAI. COMPUTERBOOKS, BP.2001
- AGÁRDI GÁBOR - ÁGOSTON GYÖRGY:ASSEMBLY(LSI OKTATÓKÖZPONT,VÁC)
- A SZOFTVER GAZDASÁGI ÉS JOGI KÉZIKÖNYVE 1989/1 BP. KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI K. SZERK: BÓDIS BÉLA
- FALUDI GÁBOR: A FELHASZNÁLÁSI SZERZŐDÉS - 1999, KJK-KERSZÖV
- MOLNÁR ISTVÁN: A LICENCIASZERZŐDÉSEK GYAKORLATI KÉRDÉSEI
- DUDÁS ÁGNES: A SZOFTVER SZERZŐI JOGI VÉDELME- IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE- 110. ÉVFOLYAM 2. SZÁM- 2005. ÁPRILIS
- GROSS BALÁZS: A SZOFTVER-LICENSZERZŐDÉSEK TÍPUSAI - JOGI FÓRUM: 2001.MÁJUS 5.
- GYENGE ANIKÓ - A SZERZŐI MŰ ÁRA - DÍJAK AZ EGYEDI FELHASZNÁLÁSI SZERZŐDÉSEKBEN, IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE, 2004 DECEMBER
- DR. MARTON KÁLMÁN - A SZÁMÍTÓGÉPI PROGRAMALKOTÁSOK JOGI VÉDELME
- FALUDI GÁBOR - AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELMELI TÖRVÉNY, VALAMINT A SZERZŐI ÉS IPARJOGVÉDELMI SZABÁLYOK KAPCSOLATA- IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE - 2002 OKTÓBER
- DR. CSÉCSY GYÖRGY - A SZELLEMI ALKOTÁSOK JOGA, NOVOTNI ALAPÍTVÁNY A MAGÁNJOG FEJLESZTÉSÉÉRT, MISKOLC 2002
- BÍRÓ- CSÁKÓ - CSÉCSY - HERPAI - OSVÁTH: SZERZŐDÉSI ALAPTÍPUSOK, NOVOTNI ALAPÍTVÁNY A MAGÁNJOG FEJLESZTÉSÉÉRT, MISKOLC 2003
- BÍRÓ GYÖRGY - KÖTELMELI JOG, NOVOTNI ALAPÍTVÁNY A MAGÁNJOG FEJLESZTÉSÉÉRT, MISKOLC 2004
- SZABÓMIHÁLY GIZELLA - A SZLOVÁK LICENCIA MAGYAR MEGFELELŐIRŐL
- WELLMANN GYÖRGY: SZÁMÍTÓGÉPI PROGRAMALKOTÁSOK JOGI OLTALMA
- JÓZSA GÁBOR A SZÁMÍTÓGÉPES PROGRAMOK MINT SZELLEMI TERMÉKEK VÉDELMEINEK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI - IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE, 2003. FEBRUÁR 108. ÉVFOLYAM 1.SZÁM

MÁTRAI KÁROLY: SHAREWARE ÉS TRIALWARE PROGRAMOK VÉDELME ÉS VÉDELMÜK MEGKERÜLÉSE 4. OLDAL, BP. 2005

DR. GYERTYÁNFY PÉTER - DR. FALUDI GÁBOR - DR. KABAI ESZTER - DR. SZINGER ANDRÁS - DR. TÓTH PÉTER BENJAMIN - SZERZŐI MŰVEK, VÉDJEGYEK ÉS SZELLEMI TELJESÍTMÉNYEK AZ INTERNETEN - A MAGYAR JOGI VÉDELEM II. RÉSZ - MAGYAR JOG, 2005. 3. SZÁM

GÉRARD BERRY A SZOFTVER MINT MINDENNAPI HASZNÁLATI TÁRGY CÍMŰ 2000. SZEPTEMBER 10-ÉN PÁRIZSBAN ELHANGZOTT ELŐADÁSA

JÖRG REINBOTHE: A SZERZŐI JOG PERSPEKTÍVÁI EURÓPÁBAN - IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE, 2002. FEBRUÁR 107. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

FICSOR MIHÁLY-HAJDÚ TAMÁSNÉ-KISS MARIETTA- PENYIGEY KRISZTINA: ELEMZÉS A SZÁMÍTÓGÉPPLEL MEGVALÓSÍTOTT TALÁLMÁNYOK SZABADALMAZHATÓSÁGÁRÓL SZÓLÓ IRÁNYELVJAVASLATHOZ FÜZŐDŐ HATÁSOKRÓL, IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 2004 DECEMBER 109. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

FABIAN EDLUND, URBAN LIND: UNCERTAIN TIMES. PATENT WORLD, SEPTEMBER 2003, P. 26-30.;; [HTTP://WWW.JPO-MITI.GOJP/INFOE/TXT/SOFT-E.TXT](http://www.jpo-miti.go.jp/infoe/txt/soft-e.txt)

DR. PALÁGYI TIVADAR: A SZABADALMAZHATÓSÁG MEGÍTÉLÉSE AZ EURÓPAI SZABADALMI HIVATAL JOGGYAKORLATÁBAN, EURÓPAI FIGYELŐ 2002.ÁPRILIS 107. ÉVFOLYAM2. SZÁM

DR. HAJDÚ TAMÁSNÉ: SZOFTVERREL KAPCSOLATOS TALÁLMÁNYOK SZABADALMI OLTALMÁNAK HELYZETE, IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 1998 FEBRUÁR 103. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

A NÉPSZABADSÁG 2003. MÁJUS 7-ÉN MEGJELENT „SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZERVEZETEK TILTAKOZNAK BRÜSSZELBEN" CÍMŰ CIKKE

MAGYAR NEMZETBEN 2003. OKTÓBER 14-ÉN JELENT MEG A „KIT TENNE SZABADDÁ A SZOFTVERSZABADALOM?" CÍMŰ CIKKE

DR. FICSOR MIHÁLY. VÉGTELEN TÖRTÉNET - FOLYTATÓDÓ VITÁK A SZÁMÍTÓGÉPPLEL MEGVALÓSÍTOTT TALÁLMÁNYOK SZABADALMAZHATÓSÁGÁRÓL - IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 2005. ÁPRILIS 110.ÉVFOLYAM 2.SZÁM

HÁMORINÉ GÁL ÉVA: A SZÁMÍTÓGÉPPEL MEGVALÓSÍTOTT TALÁLMÁNYOK SZABADALMAZHATÓSÁGA,
IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 2004 JÚNIUS 109. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

KÖLTSÉGHATÉKONY MEGOLDÁS A NYÍLT FORRÁSKÓDÚ SZOFTVEREK HASZNÁLATA CÍMŰ CIKK - JOGI
FÓRUM 2007. JANUÁR 16.

GYERTYÁNFY PÉTER: A SZERZŐI JOGI JOGHARMONIZÁCIÓ EREDMÉNYE AZ EU-BAN, JOGTUDOMÁNYI
KÖZLÖNY 2002/6. SZÁM

VÖRÖS IMRE: A NEMZETKÖZI GAZDASÁGI KAPCSOLATOK JOGA II., KRIM BT. BUDAPEST, 2004

PALÁSTI GÁBOR 2007. OKTÓBER 29-EI ELŐADÁSA, MISKOLC

BOYTHA GYÖRGY GONDOLATOK A SZELLEMI TERMÉKEK FELHASZNÁLÁSÁRA JOGOSÍTÓ SZERZŐDÉSEK
POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVBEN VALÓ SZABÁLYOZÁSÁRÓL(2001) C. MŰVE

DR. PÁLOS GYÖRGY: LEHET-E KETTŐS VÉDELEM - SZERZŐI JOGI ÉS SZABADALMI - AZ ÚJ SZERZŐI JOGI
TÖRVÉNY ALAPJÁN? IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE 2000. ÁPRILIS 105. ÉVFOLYAM 2.
SZÁM

DR. TOSICS NÓRA: A SZERZŐI JOG NEMZETI, NEMZETKÖZI ÉS REGIONÁLIS KIMERÜLÉSÉNEK KÉRDÉSEI -
IPARJOGVÉDELMI ÉS SZERZŐI JOGI SZEMLE, 2003. FEBRUÁR 108. ÉVFOLYAM 1.SZÁM

HAITSCH GYULA: SZOFTVER SZOLGÁLTATÁSÁVAL KAPCSOLATOS SZAVATOSSÁGI IGÉNY ELBÍRÁLÁSA A
TARTÓS HASZNÁLATRA RENDELT DOLGOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK ALAPJÁN - GAZDASÁG ÉS JOG
2005. FEBRUÁR, 2. SZÁM

JOGSZABÁLYOK

1975. ÉVI 3. TVR. BERNI UNIÓS EGYEZMÉNY (BUE)

1952-BŐL SZÁRMAZÓ EGYETEMES SZERZŐI JOGI EGYEZMÉNY (PÁRIZS 1971. ÉVI JÚLIUS HÓ 24. NAPJÁN
FELÜLVIZSGÁLT SZÖVEGE - 1975.ÉVI 3.TVR.)

1978 - WIPO-MODELL- TÖRVÉNY

TRIPS-EGYEZMÉNYBEN (1994) - 1998.ÉVI IX.TV.

AMERIKAI SZERZŐI JOGI TÖRVÉNY (USA COPYRIGHT ACT)

UNITED STATES CODE TITLE17 COPYRIGHTS 101.

91/250/EGK IRÁNYELV (SZOFTVER IRÁNYELV)
1993/26. SZ. NEMZETKÖZI SZERZŐDÉS
1999.ÉVI LXXVI. TV. A SZERZŐI JOGRÓL (SZJT.)
1973- EURÓPAI SZABADALMI EGYZMÉNY- EPC
76/76/EGK SZÁMÚ EGYZMÉNY - LUXEMBURGI EGYZMÉNY
GATT/TRIPS EGYZMÉNY
URHEBERRECHTSGESETZBUCH
1969. ÉVI III. TV - RÉGI SZERZŐI JOGI TÖRVÉNY
1995.ÉVI XXXIII.TV. - SZT SZABADALMI TÖRVÉNY
1959. ÉVI IV.TÖRVÉNY - PTK.
2259/2002(IX.4.) KORM.HAT.

BÍRÓSÁGI GYAKORLAT

- KOCH&STERZEL-ÜGY - T26/86
- LOTUS DEVELOPEMENT V. BORLAND INTERNATIONAL ESET
- GATES RUBBER V. BANDO CHEMICAL ÜGY
- EURÓPAI SZABADALMI HIVATAL FELLEBBEZÉSI TANÁCSÁNAK T 258/03. SZ. DÖNTÉSE
- VICOM ÜGY
- X-RAY ÜGY
- SOHEI ÜGY
- PBS PARTNERSHIP ÜGY
- HITACHI DÖNTÉS
- FOLSON - GORDON - SPAGNOLE ÜGY
- BAKER V SELDEN ÜGY
- COMPUTER ASSOCIATES INTERNATIONAL V. ALTAI ÜGY
- APPLE V. FRANKLIN ÜGY
- WHELAN ASSOCIATES V. JASLOW DENTAL ÜGY
- WILLIAMS V. ARTIC INTERNATIONAL ÜGY
- MAI V. PEAK ÜGY
- GOTTSCHALK V. BENSON ÜGY
- PARKER V. FLOOK ÜGY

- FREEMAN ÜGY
- WALTER ÜGY
- ABELE ÜGY
- ARRHYTHMIA V. CORAZONIX CORP ÜGY
- WARMERDAM ÜGY
- DIAMOND V DIEHR ÜGY
- ALAPPAT ÜGY
- DIAMOND V. CHAKRABARTY ÜGY
- STATE STREET BANK & TRUST CO. V. SIGNATURE FINANCIAL GROUP INC. ÜGY
- AZ IBM CÉG EGYIK SZOFTVERREL KAPCSOLATOS TALÁLMÁNYA ÜGYÉBEN - T115/85
- T 258/03
- BH 1992/632
- BH 1994/8.SZ.407.
- BH 1984/269
- BH 1985/260
- BH 2001/570
- BH 1994/25.
- BH 1992/10.SZ. 632.